Evropský parlament
2024-2029

Výbor pro zahraniční věci

2024/2019DEC

30.1.2025

STANOVISKO

Výboru pro zahraniční věci

pro Výbor pro rozpočtovou kontrolu

k udělení absolutoria za plnění souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2023, oddíl III – Komise a výkonné agentury (2024/2019(DEC))

Zpravodaj: Michael Gahler

PA_NonLegDec

STANOVISKO

Výbor pro zahraniční věci vyzývá Výbor pro rozpočtovou kontrolu jako příslušný výbor, aby do návrhu usnesení, který přijme, začlenil:

1. poukazuje na to, že auditovaný rok byl poznamenán bezprecedentními výzvami v celosvětovém kontextu, z hlediska míru i geopolitickou nestabilitou; vyzývá proto k posílení koordinace mezi Komisí a ESVČ, zejména kvůli nedostatečnému provoznímu rozpočtu ESVČ; připomíná, že od začátku plošné invaze Ruska na Ukrajinu poskytla EU Ukrajině hospodářskou, humanitární a vojenskou podporu v hodnotě více než 88 miliard EUR; zdůrazňuje, že podporu pro Ukrajinu je třeba rychle a výrazně zvýšit a s ohledem na možný mírový proces v roce 2025 je i nadále důležité poskytovat Ukrajině vojenskou podporu a připravovat se na pomoc při obnově země;

2. vybízí k další mobilizaci Evropského mírového nástroje k řešení naléhavých bezpečnostních výzev vyplývajících z ruské útočné války proti Ukrajině a přetrvávajících hybridních hrozeb, kterým čelí Moldavsko; zdůrazňuje, že je třeba poskytnout komplexní podporu na zvýšení odolnosti, posílení obranných schopností a potlačení destabilizujících akcí v obou kontextech;

3. vyzývá Komisi, aby zajistila, že na pořadu případných budoucích kroků týkajících se Ruské federace bude úplná restituce rumunského národního pokladu a národního dědictví několika dalších členských států;

4. zdůrazňuje, že výdaje v okruhu 4 „Globální Evropa“ jsou považovány za výdaje s vysokým rizikem s výjimkou plateb na rozpočtovou podporu a správních výdajů, jež představují přibližně 20 %; konstatuje, že většina chyb zjištěných v této oblasti se týká výdajů, které nevznikly, nezpůsobilých nákladů a nedodržení pravidel pro zadávání veřejných zakázek;

5. zdůrazňuje, že rozpočet Unie musí i nadále podporovat budování míru a stability na Blízkém východě, boj proti nenávisti, fundamentalismu a dezinformacím, prosazování lidských práv, boj proti beztrestnosti a důslednější dodržování zásad právního státu, včetně rozhodnutí Mezinárodního trestního soudu (ICC) a poradních stanovisek Mezinárodního soudního dvora (ICJ); zdůrazňuje, že z rozpočtu EU proto v žádném případě nesmí být podporovány činnosti, které jsou v rozporu s těmito cíli; konstatuje, že po ohavných teroristických útocích Hamásu ze dne 7. října 2023 a v reakci na obvinění ze zneužití finančních prostředků EU k terorismu provedla Komise přezkum financování a dospěla k závěru, že dosud nebyly nalezeny žádné důkazy o tom, že by peníze byly přesměrovány na nezamýšlené účely, a že stávající záruky fungují dobře, ale že jsou nezbytná určitá další opatření; zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby byly finanční prostředky EU účinně přidělovány a spravovány tak, aby bylo dosaženo zamýšlených cílů; připomíná přetrvávající problém ničení projektů financovaných EU v Gaze a na Západním břehu Jordánu a vyzývá k větší odpovědnosti a zárukám v této souvislosti;

6. naléhavě žádá, aby byly v plné výši vyplaceny všechny finanční závazky vůči

UNRWA; připomíná, že UNRWA je hlavní strukturou humanitární pomoci v Gaze a na Západním břehu Jordánu a poskytovatelem základních služeb v regionu; zdůrazňuje, že rozpočtová položka týkající se jižního sousedství je důležitá pro podporu politických, hospodářských a sociálních reforem v regionu a bere v potaz rostoucí humanitární potřeby, jakož i jiné účely regionální spolupráce při poskytování pomoci uprchlíkům, zejména syrským a palestinským;

7. zdůrazňuje, že je třeba, aby EU zvýšila finanční a politickou podporu s cílem posílit operační kapacitu a zajistit nezávislost Mezinárodního trestního soudu v rámci „Dohody mezi Mezinárodním trestním soudem a Evropskou unií o spolupráci a pomoci“, která stanoví závazek k mezinárodní spravedlnosti a boji proti beztrestnosti;

8. vyzývá Komisi, aby se důkladně zabývala doporučeními uvedenými ve zvláštní zprávě Evropského účetního dvora (EÚD) o programování Nástroje pro sousedství a rozvojovou

a mezinárodní spolupráci – Globální

Evropa; zdůrazňuje, že je třeba zlepšit metodiku přidělování finančních prostředků zemím sousedství, zajistit včasný přístup k základním dokumentům potřebným pro audity, zjednodušit procesní rámce a vyjasnit metodiku hodnocení dopadu podpory EU[1];

9. podtrhuje mimořádně zranitelnou situaci dětí ve světě, zejména v ozbrojených konfliktech; vyjadřuje vážné znepokojení nad skutečností, že v roce 2023 byly ozbrojenými konflikty na celém světě zasaženy desítky tisíc dětí a že docházelo k jejich zcela nepřípustnému zneužívání a porušování jejich nejzákladnějších práv; vyzývá Komisi, aby práva dětí zařadila na přední místo agendy zahraničních věcí;

10. je hluboce znepokojen návrhem na radikální restrukturalizaci přítomnosti EU v zahraničí prostřednictvím drastického snížení počtu zaměstnanců delegací EU v kontextu výše uvedených rozpočtových omezení; konstatuje, že bude-li tento plán schválen, negativně ovlivní účinnost Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI) – Globální Evropa;

11. protestuje proti skutečnosti, že Evropská komise použila naléhavý písemný postup pro přijetí zvláštního opatření ve prospěch Tuniska na rok 2023 v rámci provádění sporného memoranda o porozumění podepsaného s Tuniskem v roce 2023, čímž přehlíží úlohu EP a porušuje nařízení (EU) 2021/947, kterým se zřizuje Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa, finančního nařízení a Dohody mezi Evropským parlamentem a Komisí ze dne 10. června 2008 o postupech pro provádění rozhodnutí Rady 1999/468/ES o postupech pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi, ve znění rozhodnutí 2006/512/ES; připomíná, že dne 13. září 2023 byl delegaci Výboru pro zahraniční věci do Tuniska odepřen vstup, což Parlamentu bránilo ve výkonu jeho kontrolní pravomoci; naléhavě vyzývá Evropskou komisi a ESVČ, aby podnikly veškeré nezbytné iniciativy vůči tuniským orgánům s cílem umožnit Evropskému parlamentu vykonávat jeho zákonné povinnosti;

[1] https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2023-14/SR-2023-14_CS.pdf

12. naléhavě vyzývá Komisi, aby posílila přístup k financování z Nástroje předvstupní pomoci (NPP) III založený na podmíněnosti dodržováním zásad právního státu, aby tento nástroj mohl sloužit svému účelu, jímž je účinná příprava přistupujících zemí na splnění podmínek pro to, aby se staly členskými státy EU; opakuje své výzvy Komisi, aby provedla doporučení uvedená ve zvláštní zprávě Evropského účetního dvora č. 01/2022 s cílem zajistit účinný dopad finanční pomoci EU na podporu právního státu na západním Balkáně, zejména vypracováním pokynů pro uplatňování ustanovení týkajících se modulace a podmíněnosti podle NPP III;

13. připomíná neutěšenou situaci v oblasti práv žen a LGBTQI+ osob v mnoha částech světa; zdůrazňuje, že je naléhavě nutné tato práva lépe chránit a zajistit, aby fondy a politiky EU aktivně podporovaly genderovou rovnost, bojovaly proti diskriminaci a prosazovaly práva LGBTQI+ osob;

14. vyzývá Komisi, aby zajistila, že Palestinská správa okamžitě odstraní všechny vzdělávací materiály a obsah, které nesplňují normy UNESCO, zejména ty, které propagují antisemitismus, podněcování k násilí, nenávistné projevy a oslavu terorismu;

15. vyjadřuje znepokojení nad závěry zvláštní zprávy „Svěřenský fond EU pro Afriku: navzdory novým postupům je podpora i nadále nezacílená“, přičemž zdůrazňuje, že nouzový svěřenský fond Evropské unie pro Afriku se dostatečně nezaměřuje na klíčové priority pro řešení hlubokých příčin nestability, vysídlování a nelegální migrace, a především s vážnými obavami konstatuje, že nebyla komplexně řešena rizika v oblasti lidských práv; připomíná Evropské komisi obavy EP ohledně údajného porušování lidských práv v rámci řízení migrace a ohledně ochoty Evropské komise přenechat správu vnějších hranic sousedním zemím, jako je Tunisko nebo Libye;

16. vyzývá Komisi, aby stanovila jasný a transparentní mechanismus odpovědnosti za provádění strategie Global Gateway a aby jasně odůvodnila využívání rozvojového financování pro projekty spadající do strategie Global Gateway a jeho rovnocenné přínosy pro veřejný a soukromý sektor přijímajících zemí;

17. uznává, že organizace občanské společnosti mají různorodé úlohy; připomíná, že se EU zavázala podporovat organizace občanské společnosti ve všech vnějších nástrojích a programech a ve všech oblastech spolupráce, mimo jiné prostřednictvím flexibilního a individuálně přizpůsobeného přístupu k financování s cílem oslovit všechny druhy organizací občanské společnosti; vyzývá Komisi, aby organizace občanské společnosti systematičtěji zapojovala do iniciativ Global Gateway a Tým Evropa;

18. považuje volební pozorovatelskou misi za praktický a účinný nástroj zahraniční politiky, který zůstává ústředním prvkem politik a strategií EU na podporu demokracie; vyzývá EU, aby zajistila odpovídající zdroje pro volební pozorovatelské mise EU, a to i s ohledem na jejich rozšíření na volby v kandidátských a sousedních zemích;

19. vyjadřuje politování nad skutečností, že rozpočet SZBP na civilní mise SBOP se od víceletého finančního rámce (VFR) na období 2014–2020 do VFR na období 2021–2027 zvýšil jen nepatrně (z výchozího bodu přibližně 350 milionů EUR ročně), přičemž se zároveň rozšířily úkoly misí i jejich počet, bezpečnostní prostředí je komplikovanější, vzrostly náklady na operace, zvýšila se inflace i počet najatých zaměstnanců, takže je obtížné rozšiřovat stávající mandáty misí nebo případně vytvářet nové mise v reakci na

naléhavé potřeby v oblasti bezpečnosti; vyzývá k podstatnému navýšení finančních prostředků pro rozpočet SZBP a zároveň k zajištění účinného využívání finančních prostředků přidělených na civilní mise SBOP s cílem zajistit, aby tyto mise účinně reagovaly na krizové situace a nepředvídané události, a aktivně určovat, v jakých případech by mohly být doplňkové projekty a programy financovány z jiných příslušných rozpočtů EU, a zajistit řádné finanční řízení a pečlivé stanovování priorit pro stávající zdroje; vyzývá také ke změně struktury rozpočtu SZBP a vytvoření jedné rozpočtové položky pro každou civilní misi SBOP s cílem umožnit lepší kontrolu a větší transparentnost;

20. zdůrazňuje, že vzhledem k rostoucím geopolitickým výzvám a celosvětovým krizím musí být EU schopna spolehnout se na nezbytné bezprostřední informace o globálních problémech, ke kterým dochází za jejími hranicemi; v této souvislosti vyzývá k posílení EU INTCEN, střediska ESVČ pro reakci na krize a SatCen posílením jejich personálních a finančních zdrojů i jejich schopností; domnívá se, že je nezbytné, aby EU zvýšila své investice do veřejné a kulturní diplomacie a komunikačního úsilí, zejména vzhledem k riziku aktivního zapojení autoritářských a neliberálních režimů; zdůrazňuje proto, že je třeba přidělit nezbytné zdroje oddělení ESVČ pro strategickou komunikaci a prognózy; vyzdvihuje úsilí ESVČ a Komise v boji proti dezinformacím a zahraničnímu vměšování a vítá oznámení o vytvoření pracovní skupiny pro strategickou komunikaci a boj proti manipulaci s informacemi v rámci GŘ COMM; zdůrazňuje, že je třeba v tomto ohledu zajistit ESVČ a Komisi odpovídající zdroje;

21. připomíná, že v souladu s čl. 11 odst. 2 Smlouvy o EU by orgány EU měly vést otevřený, transparentní a strukturovaný dialog s organizacemi občanské společnosti a reprezentativními sdruženími; v této souvislosti zdůrazňuje, že předpokladem pro zajištění účasti veřejnosti je úspěšné strukturální financování; zdůrazňuje, že bez strukturálního financování by nebylo možné, aby se občané vyjadřovali na úrovni EU prostřednictvím svých reprezentativních sdružení a udržovali pravidelný dialog s institucemi EU, a přispívali tím k demokratické účasti na tvorbě politik a k otevřenému a širokému dialogu, který by zajistil, že bude zohledněna různorodost názorů a zájmů a zajištěn rovný přístup z důvodu veřejného zájmu oproti zájmu komerčnímu; zdůrazňuje, že organizace občanské společnosti plní kontrolní úlohu při provádění politik a právních předpisů EU, včetně využívání finančních prostředků EU, a působí jako systém brzd a protivah v oblastech, jako je demokracie, lidská práva a právní stát; připomíná závazek Komise obsažený v jejích politických pokynech zintenzivnit spolupráci s organizacemi občanské společnosti, které mají odborné znalosti a hrají důležitou roli při prosazování lidských práv, a to i ve třetích zemích; v této souvislosti zdůrazňuje, že ačkoli by Komise neměla nevládním organizacím nařizovat, aby prováděly určité činnosti nebo podporovaly konkrétní postoje či politiky, je i nadále zásadně důležité, aby se organizace občanské společnosti mohly prostřednictvím finančních prostředků EU zapojit do „otevřeného, transparentního a strukturovaného dialogu s orgány EU“, jak je zakotveno v článku 11 SEU, a to prostřednictvím činností, jako jsou aktivity v oblasti prosazování zájmů, demonstrace nebo soudní žaloby, a tyto činnosti by měly být i nadále způsobilé v rámci příslušných programů financování a měly by mít k dispozici dostatečné účelové finanční prostředky.

PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJ OBDRŽEL PODNĚTY

Zpravodaj prohlašuje na svou výhradní odpovědnost, že neobdržel žádný podnět od subjektu nebo osoby, které musí být uvedeny v této příloze v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu.

INFORMACE O PŘIJETÍ VÝBOREM POSKYTUJÍCÍM STANOVISKO

Datum přijetí	30.1.2025
Výsledek konečného hlasování	+: 52 –: 20 0: 2
Členové přítomní při konečném hlasování	Mika Aaltola, Lucia Annunziata, Petras Auštrevičius, Jordan Bardella, Dan Barna, Wouter Beke, Robert Biedroń, Ioan-Rareş Bogdan, Marc Botenga, Grzegorz Braun, Sebastião Bugalho, Danilo Della Valle, Özlem Demirel, Elio Di Rupo, Michael Gahler, Geadis Geadi, Giorgos Georgiou, Raphaël Glucksmann, Bernard Guetta, Rima Hassan, Rasa Juknevičienė, Sandra Kalniete, Łukasz Kohut, Rihards Kols, Andrey Kovatchev, Vilis Krištopans, Nathalie Loiseau, Claudiu Manda, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Arkadiusz Mularczyk, Leoluca Orlando, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Andreas Schieder, Alexander Sell, Villy Søvndal, Davor Ivo Stier, Sebastiaan Stöteler, Stanislav Stoyanov, Marie-Agnes Strack-Zimmermann, Michał Szczerba, António Tânger Corrêa, Marta Temido, Cristian Terheş, Riho Terras, Hermann Tertsch, Pierre-Romain Thionnet, Sebastian Tynkkynen, Reinier Van Lanschot, Roberto Vannacci, Hilde Vautmans, Harald Vilimsky, Željana Zovko
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Jaume Asens Llodrà, Malik Azmani, Engin Eroglu, Sandra Gómez López, Evin Incir, András László, Ana Catarina Mendes, Hans Neuhoff, Nicolás Pascual de la Parte, Chloé Ridel, Tineke Strik, Şerban Dimitrie Sturdza, Ingeborg Ter Laak, Matej Tonin, Ivaylo Valchev, Isabel Wiseler-Lima
Poslanci uvedení v čl. 216 odst. 7 jednacího řádu přítomní při konečném hlasování	Catarina Vieira

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ VE VÝBORU POSKYTUJÍCÍM STANOVISKO

52	+
ECR	Rihards Kols, Arkadiusz Mularczyk, Cristian Terheş, Ivaylo Valchev
PPE	Mika Aaltola, Wouter Beke, Ioan-Rareş Bogdan, Sebastião Bugalho, Michael Gahler, Sandra Kalniete, Łukasz Kohut, Andrey Kovatchev, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Nicolás Pascual de la Parte, Davor Ivo Stier, Michał Szczerba, Ingeborg Ter Laak, Riho Terras, Matej Tonin, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Renew	Petras Auštrevičius, Malik Azmani, Dan Barna, Engin Eroglu, Bernard Guetta, Nathalie Loiseau, Marie-Agnes Strack-Zimmermann, Hilde Vautmans
S&D	Lucia Annunziata, Robert Biedroń, Elio Di Rupo, Raphaël Glucksmann, Sandra Gómez López, Evin Incir, Claudiu Manda, Ana Catarina Mendes, Sven Mikser, Tonino Picula, Thijs Reuten, Chloé Ridel, Nacho Sánchez Amor, Andreas Schieder, Marta Temido
Verts/ALE	Jaume Asens Llodrà, Leoluca Orlando, Villy Søvndal, Tineke Strik, Reinier Van Lanschot, Catarina Vieira

20	-
ECR	Geadis Geadi
ESN	Hans Neuhoff, Alexander Sell, Stanislav Stoyanov
NI	Grzegorz Braun, Kostas Papadakis
PfE	Jordan Bardella, Vilis Krištopans, András László, Sebastiaan Stöteler, António Tânger Corrêa, Hermann Tertsch, Pierre-Romain Thionnet, Roberto Vannacci, Harald Vilimsky
The Left	Marc Botenga, Danilo Della Valle, Özlem Demirel, Giorgos Georgiou, Rima Hassan

2	0
ECR	Şerban Dimitrie Sturdza, Sebastian Tynkkynen

Význam zkratek:
+ : pro
- : proti
0 : zdrželi se